

Grundlæggende undervisningsmateriale

Tegn til tale

42663

1. Begrundelse for uddannelsen

På flere pædagogiske dag- og døgntilbud er der ”brugere” (børn, unge og voksne), der har sproglige problemer og handicap. Fælles for nogle af disse personer er, at de er hørende, men har problemer med at udtrykke sig ekspressivt.

Brugerne kan have en uhensigtsmæssig adfærd (f.eks. med meget specielle lyde, livlig mimik, livlige gestus og et voldsomt og direkte kropssprog). Denne adfærd kan misforstås af omverdenen. Det kan skabe frustrationer hos brugeren ikke at blive forstået, når han/hun forsøger at indgå i gensidig dialog og kommunikation.

Ofte har disse brugere begrænsninger i at udvikle et talt sprog. Hvis muligheden foreligger, kan Tegn til tale være det kommunikationshjælpemiddel, der er medvirkende til at udvikle talesproget. For de brugere, hvor et talt sprog er udelukket, kan TTT være et godt alternativ som kommunikationsform.

I brugen af TTT tages der udgangspunkt i talen. Denne suppleres med tegn på de meningsbærende ord. Dermed er TTT også et visuelt kommunikationsmiddel: at se det, der siges, og selv gøre tegnet – er en hjælp til gensidig forståelse i dialogen. Det er ofte lettere for en person med taleproblemer at skulle arbejde med krop, gestus og mimik, end det er at arbejde med den fysiologi, der er knyttet til det komplicerede taleapparat.

Det vil sige, at med TTT vil brugeren få et godt middel til at gøre sig forståelig. Det kan være medvirkende til at fremme brugerens kommunikative kompetence og dermed udvikle hans/hendes identitet og livskvalitet.

For personalet, der skal bruge TTT, er det selvfølgelig nødvendigt at få indsigt og færdigheder i at anvende TTT. Personalet skal have forudsætninger for at skabe et kommunikationsmiljø, hvor det talte sprog understøttes af tegn. Det skal desuden have kompetence i at kunne aflæse brugernes tegn, mimik og kropssprog. Ligeledes skal personalet have en bevidsthed om, hvad det vil sige at være en god sprogmodel. Det er personalet, der skal lære brugerne at bruge tegn, ikke omvendt. Brugere skal se tegnene blive udført.

Det skal fremhæves, at deltagerne på et hold kan have forskellige uddannelsesbehov i forbindelse med indlæring af tegn. Det afhænger af den brugergruppe, deltagerne arbejder sammen med til daglig, som kan adskille sig aldersmæssigt, miljømæssigt og behovsmæssigt.

2. Ideer til tilrettelæggelse/afholdelse/gennemførelse

Undervisningen kan indeholde følgende faglige temaer:

Teoretisk baggrundsviden for kommunikationsformen TTT

- a. Totalkommunikation
- b. Sprogkoder med tegn
- c. Udførelsen af tegn – herunder en forståelse for brugernes specifikke sproglige og eventuelle motoriske problemer.

Nonverbal kommunikation

Mimik, gestus og kropssprog.

Eksempler på øvelser kunne være:

1. *niveau*: Sindsstemninger (f.eks. glad/sur/ked af det. Sindsstemningskort, se materialeliste)
2. *niveau*: Skjulte konkrete genstande forklares uden tale (poser med småting)
3. *niveau*: Skjulte tegninger forklares uden tale. (Kort ”I går - I dag - I morgen”, se materialeliste)
4. *niveau*: Der arbejdes med antonymer (f.eks. tyk/tynd, stor/lille)

Ikoniske tegn

1. Påpegende tegn
2. Funktionstegn
3. Omridstegnende tegn

Emner fra dagligdagen

Beklædning, familier, boligen, mad, legetøj, transportmidler, dyr og erhverv.

Eksempel: Leg legen ”Til te hos kejseren” med billedkort (Tegn til småbørn, se materialeliste) eller dukketøj.

Eksempel: Spil kort med Tegnkort (hjemmelavet) som ”Gris” eller ”Sorteper”, uden stemme.

”Kalenderen”

1. Alfabetet og tal
2. Dage – uger – måneder

Eksempel: Spil talotteri uden stemme. Stavning af navne og steder.

Deltagernes bevidsthed om egen kommunikation

F.eks.

- Hvad vil det sige at være en god sprogmodel?
- Deltagernes egne ”ekspressive” kompetencer, både individuelt, parvis og i grupper. Bl.a. aflæseøvelser, hvor der formidles tegn og aflæses tegn.

Tegn til tale

Grundlæggende undervisningsmateriale

- Deltagerne skal lære at være bevidste om de visuelle/kropslige signaler, der anvendes i kommunikationen specielt med henblik på TTT.

3. Cases/opgaver/undervisningsmateriale

Deltagerne arbejder primært med eksempler og situationer fra deres egen pædagogiske praksis. Desuden foreslås nedenstående materiale:

Basistegn - en ordbog på cd-rom (Se litteraturliste)

Videoer:

Tegn til Tale og Tegn til Tale 2

Undervisningsprogrammer

(Se litteraturliste)

Dansk-Tegn Ordbog (Se litteraturliste)

Tegn til børn. Tegnordbog for forældre og pædagoger. (Se litteraturliste)

Madtegn. 592 madtegn fra døves tegnsprog (Se litteraturliste)

Computere

Cd-rom: Tegn til tale

Pose med småting. BR-legetøj/Søstrene Grene

”I går - I dag - I morgen”. Kort.

Døveskolernes Materialecenter

Kollegievej 1, 9000 Aalborg

Talotteri, BR-legetøj

Billedlotteri, ”Lottino”

Vejgaard Legetøj, tlf. 98 19 28 32

Sindsstemningskort

Døveskolernes Materialecenter

Sorteperspil

Tegn til småbørn

Døveskolernes Materialecenter

Bogstavkort med tegn

Døveskolernes Materialecenter

Situationsbilleder

Døveskolernes Materialecenter

- Opholdsstuen
- Badeværelset
- Køkkenet
- Børneværelset
- Bondegården
- Zoologisk have

Katrine og mor i Zoo

Døveskolernes Materialecenter

Spil med tegn

Center for Tegnsprog og Tegnstøttet Kommunikation - KC

4. Baggrundslitteratur

Total Kommunikation/Tegn til Tale. Red. Malene Riise. 1990.

Center for Tegnsprog og Tegnstøttet Kommunikation - KC

Kastelsvej 60, 2100 København Ø

Tlf.: 35 42 38 28

Tegn til børn

Tegnordbog for forældre og pædagoger. 1992.

Center for Tegnsprog og Tegnstøttet Kommunikation - KC

Kastelsvej 60, 2100 København Ø

Tlf.: 35 42 38 28

Dansk–Tegn Ordbog

Danske Døves Landsforbund. 1997.

Postboks 704, Rantzausgade 60, 1

2200 København N

Madtegn. 592 madtegn fra døves tegnsprog.

Døveskolernes Materialecenter. 1997.

Kollegievej 1, 9000 Aalborg

Basistegn - en ordbog på cd-rom

Døveskolernes Materialecenter. 1998.

Kollegievej 1, 9000 Aalborg

Tegn til tale

Grundlæggende undervisningsmateriale

Bjerregaard, Marianne: Om tegn til tale
Specifik-pædagogisk forlag, 1997. (Special-pædagogiske pjecer; 3).

Maul, John Ivan: En troldsplint i øjet
Gyldendals pædagogiske bibliotek. 1988.

Kennum, Lis: Sprogstimulering ved hjælp af tegn til tale for børn med cerebral parese.
Socialstyrelsen 1984. (Pædagogiske arbejdstekster vedrørende småbørn med vidtgående fysiske eller psykiske handicap. Grupperapport nr. 35).

Tetzchner, Stephen von: Sprog og funktionshandicap: indføring i brugen af tegn og andre hjælpemidler til kommunikation.
Munksgaard, 1991. Socialpædagogisk bibliotek.

Videobånd:

Tegn til Tale og Tegn til Tale 2
Undervisningsprogrammer
Center for Tegnsprog og Tegnstøttet Kommunikation - KC
Kastelsvej 60, 2100 København Ø
Tlf.: 35 42 38 28

”Larven” og ”Dirigenten”
Døvefilm Video
Rentemestervej, 2, 2200 Kbh. N
Tlf. 35 82 10 55